

بسم الله الرحمن الرحيم

زمینه گرایی در معماری

مجموعه مقالات دانشجویان کارشناسی ارشد معماری

دانشگاه آزاد اسلامی قزوین و دانشگاه علوم و تحقیقات قزوین

زیر نظر: دکتر جمال الدین سهیلی

پدید آورندگان :

جمال الدین سهیلی ، زهرا بحر العلومی ، آزاده پیشدادیان ، ندا تبریزی ، محمدرسول تصاعدیان ، غلامرضا حسن پور ،
فرناز خانبانی ها ، نرگس دانشجو ، ناهید دلبند ، آرزو رجب زاده ، سارا رحیمی ، بهاره رزاقی ، سولماز رزاق ، فاطمک عصار ،
الناز علمی زاده ، معین کاکوئی ، مینو کیان دوست ، شکوفه السادات نائینی ، سید رضا نصری ، متینه سادات پور یحیهدی

سهیلی، جمال الدین، ۱۳۵۵-
زمینه گرایی در معماری (مجموعه مقالات دانشجویان ارشد معماری)
زیر نظر جمال الدین سهیلی، پدیدآورندگان جمال الدین سهیلی... و
دیگران / طرح جلد مژده صیادی
تهران: گوهر دانش ۱۳۹۳.

۱۸۴ ص. ۱-۶۸-۱۶۴-۶۰۰-۹۷۸

فیبا پدیدآورندگان جمال الدین سهیلی، زهرا بحرالعلومی، آزاده
پیشدادیان، ندا تبریزی، محمد رسول تصاعدیان، غلامرضا حسن پور،
فرناز خانبانی ها، نرگس دانشجو

طرح جلد مژده صیادی
معماری-مقاله ها و خطابه ها

۱۳۹۳ ۹۹/۳/۲۷ NA

۷۲۰/۱

۳۶۶۰۳۱۶

تلفن: ۷۷۷۷۷۷۷۷ - ۷۷۷۷۷۷۷۷

پست الکترونیک: gohardanesh@hotmail.com

نام کتاب: زمینه گرایی در معماری (مجموعه مقالات دانشجویان کارشناسی ارشد معماری)

نویسندگان: جمال الدین سهیلی، زهرا بحرالعلومی، آزاده پیشدادیان، ندا تبریزی، محمد رسول تصاعدیان، غلامرضا حسن پور،

فرناز خانبانی ها، نرگس دانشجو، ناهید دلبنده، آرزو رجب زاده، سارا رحیمی، سید رضا زارعی، فرانک عصّار،

الناز علمی زاده، معین کاکوئی، مینو کیان دوست، شکوفه السادات نائینی، سید رضا نصری، سیمین سادات ولیعهدی

طراح جلد: مژده صیادی

تدوین مقالات: فرناز خانبانی ها

هماهنگی و نظارت تولید: سید رضا نصری

شابک: ۱-۶۸-۱۶۴-۶۰۰-۹۷۸

تعداد: ۱۲۰ نسخه

چاپ اول: سال ۹۳

چاپ: گوهر دانش

کلیه حقوق چاپ و نشر برای مؤلفین محفوظ است.

قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

عنوان / مولف	
۱	پیشگفتار / جمال الدین سهیلی
۳	زمینه گرایي در تاريخ / زهرا بحر العلومي
۱۱	زمینه گرایي با رویکرد منطقه گرایي / آزاده پیشدادیان
۲۱	زمینه گرایي کلاسیک - تاریخی / ندا تبریزی
۲۹	معماری و سبک کیهانی / زمینه گرایي در معماری / محمدرسول تصاعدیان
۳۹	مفهوم سکونت در معماری / زمینه گرایي از دیدگاه نوربری شولتز / غلامرضا حسن پور
۴۹	زمینه گرایي در محیط طبیعی / فرناز خدایان
۵۵	زمینه گرایي معماری بر اساس نظریه هنر / هوب رید / نرگس دانشجو
۶۳	زمینه گرایي از دیدگاه سایمون بل / ناهید بسند
۷۱	معماری با تاثیر از زمینه گرایي فرهنگی / آرزو حبیب زاده
۷۹	رابطه زمینه گرایي و پایداری اجتماعی با رویکرد سبک پدیدارشناسی / سارا رحیمی
۸۹	نقش کامپیوتر و تکنولوژی (معماری دیجیتال) در زمینه گرایي معماری / بهاره رزاقی
۹۹	بررسی مفاهیم معماری های-تک و اکوتک در معماری زمینه گرا / سولماز ارس
۱۰۹	نشانه‌ها در زمینه گرایي شهری / فرانک عصّار
۱۲۱	زمینه گرایي با رویکرد فرهنگی - اجتماعی با توجه به نظریه آموس راپاپورت / الناز سلیمی
۱۳۱	انعطاف پذیری در معماری فضاهای عمومی با رویکرد زمینه گرایي اجتماعی / معین کاکوندی
۱۴۳	زمینه گرایي در معماری بیودیزاین / مینو کیان دوست
۱۵۱	بررسی زمینه گرایي از دیدگاه راجر ترانسیک / شکوفه السادات نائینی
۱۶۱	زمینه گرایي در مقیاس شهری (با تاکید بر هویت و تصاویر جمعی مشترک از شهر) / سید رضا نصری
۱۷۱	رویکرد انسان گرایانه در معماری زمینه گرا / متینه سادات ولیعهدی

پیشگفتار

همواره در آفرینش یک نظریه معماری معیارهای متفاوتی وجود دارد که بستگی به شرایط نیروهای فیزیکی و معنایی سایت دارد. در این میان وجه بیشترین تاثیر را در ارزش های کیفی یک اثر دارد، توجه به معنایی از قبیل جنبه های زیبایی شناسی پروژه می باشد. اینطور به نظر می آید که جنبه های متفاوتی از زیبایی شناسی قابل بررسی تامل باشند که از آن جمله می توان به کیفیت های شکل شناسی و ترکیب حجمی، نشانه شناسی، ارزش های تاریخی، مفاهیم فرهنگی و اجتماعی و ... اشاره نمود. صاحب نظران معماری و شهرسازی هر یک با توجه به رویکرد های خاص خود که متأثر از زمینه و نیازهای جامعه می باشد به بررسی و مطالعه شرایط پرداخته و پس از شناسایی عوامل موثر به دسته بندی و معرفی دیدگاه های مختلف اشاره نموده اند. لذا می توان این طور نتیجه گرفت که بیشترین دیدگاه های نظری و نیز آثاری که در راستای آن نظریه ها شکل گرفته اند و به نوعی در ارتباط با نیازهای زمینه و تلاشی در جهت پاسخگویی به آنها بوده است. البته این مسئله در طول تاریخ نیز قابل مشاهده است و نمی توان موضوع زمینه گرایی را پدیده ای مربوط به عصر حاضر دانست. به طور مثال در عصر صفویه زمانی که سه شهر تبریز، قزوین و اصفهان به عنوان پایتخت های این حکومت انتخاب می شوند و عناصر ساختاری این شهر ها سازماندهی می شود، موضوع طراحی میدان اصلی شهر بستگی با نیازهای میدان حسن پاشا، میدان عالی قاپو و میدان نقش جهان، در سه پایتخت صفویه که جریان طراحی آنها متأثر از یکدیگر بوده است. سیاحان و نویسندگان نیز شادان نیز تاکید بر این موضوع دارند، قابل مشاهده است و به عبارتی طراحی میادین شهری نه تنها بر اساس یک نیاز اجتماعی و فرهنگی صورت می پذیرد بلکه بر اساس تجربیات تاریخی قبلی نیز برنامه ریزی می شده است.

لذا جهت تامین این ضرورت بسیاری از صاحب نظران معماری نظیر راجر ترانسیک، زبیری شولتز، هری هوپ رید، آموس راپاپورت، سایمون بل، و بسیاری دیگر در تدوین دیدگاه های خود بر اهمیت توجه به زمینه و بستر مطالعه تاکید داشته اند که ما در این پژوهش با بررسی نظریات ایشان به شناسایی و دسته بندی این تاکیدات پرداخته ایم. البته این پژوهش به مطالعه بعضی از مسائل و گرایش های معماری و شهرسازی معاصر که اهمیت زمینه گرایی را مورد تاکید قرار داده اند نیز پرداخته ایم که از آن جمله می توان به معماری های تک، اکوتک، انعطاف پذیری در فضاهای شهری، معماری بیودیزاین، معماری پرش کیهانی، ... اشاره نمود. به عنوان به نظر می رسد مسئله زمینه گرایی تنها محدود به زمینه های تاریخی، کالبدی، نمی باشد. و این ضرورت در بطن بیشتر گرایش های معماری و شناسایی است. معیارهایی نظیر انسانگرایی در معماری زمینه گرا، زمینه گرایی در محیط طبیعی، تاکید بر هویت و تصاویر جمعی مشترک در زمینه های زیبایی فرهنگی، اجتماعی با رویکرد پایداری و ... سایر موضوعاتی هستند که در این تحقیق به شناسایی متغیر های آنها پرداخته شده است. این مطالعه ای که تا کنون در خصوص زمینه گرایی در کشور به انتشار رسیده است، کتاب معماری زمینه گرا تالیف برونلین برنت می باشد که توسط سرکار خانم دکتر راضیه رضازاده ترجمه شده است. در این صورت به طور عمده به کیفیت های تاریخی - کالبدی در زمینه پرداخت شده است و نیز در چند مقاله علمی پژوهشی که به مطالعه موردی در خصوص برخی معیارهای زمینه گرایی پرداخته اند. البته تمام آنها به عنوان پیشینه

تحقیق مورد استفاده قرار گرفته اند. این تحقیق از نوع کیفی که با روش توصیفی تحلیلی به معرفی در این کتاب با توجه به بررسی ۱۹ رویکرد که مفهوم زمینه گرایی قابل بررسی است پرداخته شده اند. لذا در تحقیقات بعدی می توان سایر رویکرد ها را که با مفهوم زمینه گرایی در ارتباط است را تحلیل نمود و برای آنها روش های اجرایی نمودن را معیار گذاری کرد.

برای این پژوهش دانشجویان طرح معماری دو کارشناسی ارشد معماری ورودی ۱۳۹۱ در دانشگاه آزاد اسلامی قزوین و واحد علوم و تحقیقات قزوین انتخاب شدند که با همکاری بسیار عالی موجب انجام این پروژه گردیدند. لازم به ذکر است این تجربه ارزشمند آموزشی و پژوهشی را در معمار پژوهشگر فرهیخته معماری ایران جناب آقای دکتر سلطان زاده آموختم که ضمن سپاس از ایشان جا دارد از زحمات سرکار خانم مهندس فرناز خانی ها که در زمینه برآورد و صفحه آرایی و طراحی جلد تلاش ارزشمندی داشته اند نیز سپاسگزاری نمایم. در پایان از عنایت ویژه ریاست محترم دانشگاه جناب آقای دکتر موسی خانی که همواره از فعالیتهای پژوهشی حمایت نموده اند تقدیر و تشکر می نمایم. همچنین از همکاری آقای مهندس سعید رضایی که در خصوص پیگیری امور انتشار فعالیت داشتند قدردانی می نمایم.

جمال الدین سهیلی

استادیار گروه معماری

دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

بهار ۹۳